

NEMES NAGY ÁGNES

Az öt fenyő

(RÉSZLET)

Kamaszkor

Gyors iramban biciklizett végig a fason. Ahogy emelkedett az út, egyre erősebben nyomta a pedált, de a sebességből nem engedett. A kormányra kötve egy kis csomag tankönyv meg jegyzet csapódott időnként a térdéhez, s érezte, hogy a vékony trikóing egyre jobban szétfeszlik a vállán. De még száguldott egy darabig, nekipirulva, kiizzadva, míg az út meredekbe nem csapott át. Akkor lelépett, megigazította a spárgát a könyveken, feltolta a gépet a tetőre, s hamarosan az iskola elé ért. A kapu tárva-nyitva állt, átvonult a kongó előcsarnokon a géppel együtt. Élvezte az apró fegyelemsértést.

Mikor kiért a internátus kertjébe, már messziről meglátta a nagy gyepágy közepén Viktort, a barátját. A gépet egy fához támasztotta és lehasalt melléje. Mind a tíz ujját s arcát is belefúrta a fűbe, fújtatott, és a földet szagolta.

– Mit hoztál? – szólt feléje Viktor.

Tamás szó nélkül a zsebébe nyúlt, s úgy hason fekve dobott Viktor ölébe három nyári körét.

– Ennyit?

– Na, várj – lustán oldalt hengeredett, és kihalászott a másik zsebéből két hússal összeragasztott kenyeret. Viktor enni kezdett.

Mindketten bentlakók voltak ugyan, de az érettségi szünetben, mikor a nyolcadikosokon kívül senki sem volt már az intézetben, elnézték a városiaknak, hogy szabálytalanul haza-hazamenjenek. Viktor vidéki, Tamás hazarohan ebédelni, és táplálja.

– Van valami újság? – érdeklődött Viktor evés közben.

Tamás oldalt nézett.

– Jeromos jól érzi magát – mondta a biciklire. – Remekül vette a dombot, pedig erősen megnyomtam.

Felnézett a levegőbe. A júniusi koradélután langyos illatokat úsztatott feléje: a szomszéd kertben egy hársfa terebélyesedett és kábító hullámokat eregetett maga körül. Átnézett a két rózsafára a lugasok mellett, most nyitottak, bíborpirosan, mint egy angol mesekönyvben. Meleg is volt, ringató meleg. Tanultak egy

darabig. Fel-felálltak, úgy magyaráztak egymásnak valamit, végül hónuk alá vették a könyvet, és sétálni kezdtek.

A gesztenyefasorban jártak fel s alá. A napfény nagy foltokban terült a lábuk elé, időnként megálltak és szórakozottan próbáltak egyet-egyet megfogni. Mint ha a délutánt fogták volna meg. Mert ez volt az igazi napfény, melyet egyszerre láttak közléről, testszerűen, a lombok közül csorgó keskeny nyalábokban, és távolról virágágyakat, tenispályákat ringatva, mint önmagában láthatatlan s mégis mindenben látható valószínűtlen tüneményt; ahogy ezt csak fasorokban lehet.

– Ne csikorgassátok a kavicsot! – kiáltott le Kerekes egy balkonról.

Megtorpantak. Kerekes osztálytársuk volt, s mindig ugyanazon az erkélyen tanult. Tamás nevetett, felnyúlt és megmarkolt egy gesztenyeágat. Egymással szemben álltak most. Termetre nagyon hasonlók, csak Tamás arca kisfiúsabb, keze valamivel keskenyebb. Viktor nézte a szemben álló karját, amint az ághoz ér. Olyan volt, a zöld lombra kirajzolódva, mint „a kar”, elvont és mégis eleven szemléltető ábra. Kinyújtotta kezét, és megfogta a másik csuklóját. Tamás nem mozdult. Így maradtak egy percig, mikor Vidovics előbújt a bokrok közül.

– Gyertek Ottóhoz – mondta, és leporolta a térdét –, remélem, nem felejtettétek el. Én mindenesetre viszek könyvet is. Kerekes! – kiáltotta hirtelen, mert meglátta a balkonon a fiú fejét. – Gyere le, már indulunk.

Ottó a tanáruk volt. Először történt nyolc év alatt, hogy meghívta őket magához, persze nem egyeseket, hanem általában az osztályt.

– Fussatok fel hozzám délután – mondta odavetve –, ha kész vagytok a napi adaggal. Az igazgató megengedi.

Előrelátható volt, hogy kevesen fognak felmenni. Ottót általában közömbös jóindulattal szemlélték a diákok. Tamás és Viktor összeszedtek néhány könyvet, és Tamás óvatosan közéjük csúsztatta a „kéziratot” is. Kéziratnak nevezte, mert nem tudta másképp meghatározni. Afféle szabad témájú dolgozat volt, Botticelli-ről, különös tekintettel a táblaképeire.

– Viszem Jeromost is – fogta meg a bicikli kormányát.

A kapu előtt Viktor versenyt ajánlott:

– Én felmegyek a Garas utcáig a géppel, Vidovics stoppolja az időt, aztán Tamás vagy Kerekes a kanyarodóig, az éppen egyforma út.

– Csak menjetek – intett Tamás.

Viktor bosszankodott:

– Mért nem akarsz te is? a múltkor is a kézilabdánál... Lusta dög vagy! – És beletaposott a pedálba. – Na kezdjük, az oszloptól mérjétek – kiáltott vissza.

Tamás csakugyan lustán versenyzett, de Viktor nem volt benne bizonyos, hogy azért, mert gyengébb.

Ottó közel lakott, hamar a kapujához értek. A villaváros aljában, számos oromzattal ékes bérház harmadik emeletén volt a lakása. A hegyről idelátszott az intézet teteje, mely valamilyen új, mellékes pedagógiai iránynak köszönhetette

sima, de mégsem csupasz formáit s tágas kertjét. Egy darabig nyújtott nyakkal bámultak fel rá, mielőtt beléptek az ismeretlen, homályos kapualjba. Aztán rövid, izgatott vita után a biciklit beadták a házmesterhez, s egymás nyomában fel-tolongtak a lépcsőn. Az ajtó előtt Vidovics Tamás hátára ütött:

- Te, lyukas az inged.
- Tudom – rándult meg a fiú válla.

Egy darabig huzigálták az inget, aztán becsöngettek. Maga Ottó nyitott ajtót, lógó pipával a szájában.

- Jöjjenek beljebb, fiúk – tessékelté őket a szobájába.

A szoba zsúfolt volt, és mégis csupasznak látszott, talán mert az íróasztalon csak egyetlen könyv és egy zöld irodalámpa állt. Különben sok görbe lábú szék, ismeretlen rendeltetésű szecessziós szekrény, kisasztal (rajta teababa), kerek, kemény díványpárnák tették szorossá a helyet. Az ablakon horgolt függöny, s a falon, az íróasztal fölött egyetlen kép: Giorgione *Vénusza*. Megálltak.

- Üljenek csak le, úgy, oda, elférünk mindnyájan. Ez Giorgione.

Tamást zavarta kisse, hogy rövidnadrágban van. Párnázott széken nem lehet rövidnadrágban ülni. Az osztályban különben sokan jártak így, tandíjmentesek, e pillanatban azonban Vidovics sovány, göbös térde intó példaként meredt eléje.

Ottó lezökkent az íróasztal mögötti székbe. Kerek, s aránylag fiatalon kopaszodó feje belenyúlt az ablak négyszögébe, arcában volt valami lárvaszerű. Finom, hosszú ujjával a pipáját piszkálta. Nehezeére esett a közvetlen beszéd, az órákon is kisse szakadozottan adott elő.

– Na jó – mondta végül, elhatározva magát –, jól tették, hogy eljöttek. Látom, könyveket hoztak. Dicséretes buzgalom. De felesleges... felesleges. Hacsak nem ragaszkodnak a tanuláshoz – tette hozzá a mosoly némi árnyalatával.

A fiúk felszabadultan nevettek.

– Nem volt semmi hm... hivatalos céloom azzal, hogy magukat idehívtam, csak éppen nem árt, ha néha elbeszélgetünk. Egy tanárnak ilyenkor kötelessége, vagy kívánsága tudni, hogy mire készülődnek, mármint a vizsga után. – Megérintette az előtte fekvő könyvet. – Éppen most olvasok idevágó dolgokat, amerikai író írta. Az emberiség központi neveléséről van benne szó. Talán ismerik.

- Ismerem – mondta Kerekes. – Tökéletesen igaza van a írónak. Ragyogó.

- Naiv – vetette oda Viktor.

– Naiv! – hörkent fel Kerekes. – Tegyük fel, hogy lehetetlen az, amit az író állít, a tömegek nevelése egy kiválóan képzett elitcsoport által, ez esetben olyan filozófiai tételeket kell tagadnunk, melyek... – Kerekes kemény, vörös feje ütemesen ringatózott. Kéjjel beszélt.

Tamás szétnézett a szobában. Két környezetet ismert jól, otthonát és az iskoláját, ez egyikhez sem hasonlított. Valami rossz szag: poloskairtó?, hagyma?, pálinka? Rezeitette állandóan az orrát. Az ő otthona, vagy amit annak nevezett, háromszobás lakás volt, diófa bútorokkal. De mögötte rémlett egy másik is, a ház,

apja lépteivel a tornácon. Apja kék szemű volt, sárga fogú, és bajusza a levesbe lógott. Ezt meglehetősen utálta. Anyjára nem emlékezett, oly hamar halt meg. Utólag tudta meg a históriát. Apja, aranyifjú korában, Párizsban csatangolt. A rokonság már ezt sem szerette, még kevésbé szerették azonban az ifjú feleséget, akít Utry egy napon hazahozott. Szabályos, párizsi masamódlány volt, aki fekete harisnyában, frufruját homlokába göndörítve szaladgált a kalapdobozokkal. Tamás néha Manet-képek előtt állva próbálta meg elképzelni. Lucienne-nek hívták, bizonyára csinos volt.

Őt Krisztina nevelte. Tízéves korában valószínűleg megijedt volna az anyjától, tizenöt éves korában szégyellte, most tizennyolc, és némi örömmel gondolt rá.

– De tegyük fel, hogy lehetséges. Ez esetben... – Kerekes még mindig beszélt. – Önuralom – állította –, önfegyelem. Az a rengeteg energia, melyet másra pazarolnak, különböző ösztönök... – hangja kiélesedett és elreked egyszerre. Mindenki tudta, hogy Kerekesnek önmegtartóztató elvei vannak. Bíborba borult erős nyakán megfeszültek az inak, hangja ingadozott az elszántságtól.

Vidovics lebukott az asztal alá, a cipőfűzőjét megigazítani. Mikor felemelkedett, még mindig remegett az elfojtott vihogástól. Viktor bosszankodott, teniszcipője sípcsonton találta a nevető fejletlen lábszárát, pedig alapjában Kerekest szerette volna megrúgni. Tamás felállt és csillapítóan markolta meg a nagy vörös fiú vállát. Valamit mondott neki a szellem önállóságáról, vagy efféléről, s mindnyájan a padlóra bámultak.

A tanár idegesen játszott a pipájával. Ifjúkorában pap[nak készült], s nem szerette az ilyen vitákat. Felállt.

– Na fiúk, majd legközelebb folytatjuk. Úgyis alkonyodik.

Most – gondolta Tamás, és megmarkolta a kéziratot. Aztán elengedte. Mégsem akarta a többiek előtt átadni. Hirtelen, valami mozifilmből vett ötlettel, zsebébe nyúlt és biciklikulcsát az asztalra csúsztatta. Elbúcsúztak, és a lépcsőházban folytatták a vitát. Kint már elmélyült az alkony, az esti fénnel narancsszínben vetekedtek az utcalámpák. Tamás csak a kapuban fordult vissza.

– Fent hagytam a kulcsomat, várjatok.

A lépcsőház sötét volt, csak a lakások világítottak. A harmadik emeleten először a nyitott konyhaajtó előtt kellett elhaladnia, hogy a lakásig érjen. Vaskos, citromsárga fény ömlött ki az ajtón, az asztalnál egy asszony állt és húst trancsírozott. Az alakja olyan formájú volt, mit a henger alakú mosópordobozok. A konyhakredencnek Ottó támaszkodott.

– Tegye le az üveget – mondta az asszony.

A férfi nem felelt.

– Azonnal – folytatta a nő hangsúlytalanul.

Ottó előrelépett, hangtalanul elnevette magát, és letett egy üveget az asztalra.

– Nem szégyelli magát a tanítványai előtt – ejtette a szavakat ugyanolyan monoton hangon a nő. Aztán egyszerre valósággal felsikoltott: – Hiszen kiitta! Az egész üveget! Mit képzelsz, maga...

A fiú riadtan lapult a sötétben. S a biciklikulcs bent az asztalon, odalent várják. Nem hagyhatja itt a biciklit. Vagy igen? A bicikli gyönyörű, és pótolhatatlan luxus. Egy cselédlány, szemben a gangon, vasalót himbált, vörös köröket rajzolva a sötétbe.

– Van itt valaki? Mit akart? – találta vállon a nő éles hangja.

Azon vette észre magát, hogy a konyhában áll.

– Alászolgája, kezét csókolom, engedelmet kérek, a tanár úr, a biciklikulcsom...

A tanár ránézett. Arca, különös módon, éppen olyan lárvaszerű volt, mint máskor, csak a szeme vörösödött ki.

– Igen? Keresse meg.

Olyan mereven nézett a fiú szeme közé, hogy annak megborzongott a gerince.

– Igenis, akkor...

Az asszony ment be vele a szobába. Mikor visszajöttek, Ottó a konyhaasztalnál ült, s némán maga elé nézett. Lassan felemelte a fejét.

– Nyilván a múltkori kéziratáról is tudni akar?

– Kérem, igazán nem fontos, egyáltalán... S mennem kell...

– De igen, tudni akar. Mi is volt az? Igen, tájképfestészet, magyar tájképfestés... Hozott talán valami újat?

– Nem, kérem, dehogy.

– Jó volt, jó dolgozat. Beszéltem a szerkesztőségben egy hozzáértővel, persze ne várjon túl sokat... Majd idővel ír közölhetőt is. – Fejét a kezébe támasztotta. Egészen úgy beszélt, mint józanon, még folyékonyabban is, de minden szót külön hangsúlyozott. – Be kellene mennem, s visszahoznom a tanulmányt. Igen, de hogyan? Hogyan? Nekem igen sok dolgom van – mutatott szét finom kezével a hagymahéjak fölött.

– Majd elmegyek én, ha tetszik – állt tükön Tamás.

– Nem, nem! – tett riadt mozdulatot Ottó. – Semmi szín alatt. Majd én... Csak látja, fiam, sok a gond, segítenem kell, igen – erősödött meg a hangja –, még a konyhán is segítenem kell!

– Hagyja menni a fiatalembert, látja, hogy siet – fordult vissza a tűzhelytől az asszony.

– Nos, ahogy gondoljátok – állt fel a tanár. – Csak hozza a cikkeket... Helyes, helyes! Szépek ezek a dolgok. Én is így kezdtem, az osztrák barokkal, hiszen ismeri. Siet? Rendben van. Tehát Isten velem, fiam! – tárta szét paposan a karját.

Tamás riadtan lépett hátra, de a tanár átölelte. A fiú, a vaságyban, egész éjszaka érezte pálinkaszagát és látta a sötétben ívelődni görnyedő vállát. S mikor

a hátán futott a férfi keze, egyszerre érezte, hogy beleakad szétfestett ingébe. Ottó egyszerre hátralépett és nevetni kezdett:

– Lyukas... az inged – tegezte hirtelen. S még akkor is nevetett, értelmetlenül, hangtalanul, mikor a fiú visszanevetett a lépcsőházból.

Csak két év múlva tudta meg, hogy cikkét – akkor – közlésre fogadta el a lap. Az érettségén kíméletesen nem néztek egymásra.

Pünkösdi Rómában

Fényes reggel volt, mire Tamás megszabadult a társaságtól. Valamikor régen, a tegnapi este legalján, a bolgár követség rendezett valami kerti mulatságot, mely szokás szerint apró, sötét kocsmákban folytatódott, s végül ragyogó, friss ristorante-ban fejeződött be reggel, feketekávéval. Ezután felváltva hazakísérték egymást, míg végül egyedül maradt.

Kényelmesen ödögött hazafelé, minduntalan meglökték, kézikocsis hordárok nekiszaladtak: a Piazza di Spagna-n állt a piac. Rögtönzött asztalokon, bódékban, főleg gyümölcsöt és zöldséget árultak, és persze virágot. Hatalmas lila karalábék és smaragdzöld levelű articsókák derékig érő halmai közt billegtek fel s alá a borzas, nagy kosaras cselédnányok, s a lökdösődő gyerekek. A reggeli köd még nem szállt fel egészen, s az összetornyosult bódék zöldes árnyékban lengették ponyváikat – óriási pálmalevelek messziről nézve –, amelyek közül szembevágó élénkséggel villant elő egy-egy narancshalom, ha a napfény kévéje hirtelen rácsapott. A fény ujja alatt szemérmesen bontotta ki duzzadt, fehér csipkéit kékeszöld koszorújából a karfiol, s a fényes bőrű, sima naspolyák ide-oda gurultak a kosarakban, mintha cirógatnák őket. A virágsátrakban pedig feslő bazsarózsák kazlai lángoltak föl és hamvadtak el a fény simogatása alatt, glicíniaágak engedték le bágyadtan lila fürtjeiket, mint szemhéjakat, a sugárzás előtt, s a cékla az asztalok lábánál szigorú, fekete körrajzával olyan volt, mint kemény tusvonal az eltúlzott, színnel telefröcskölt képen.

Tamást belökték egy apró csatornába, s cipője az ázott újságpapír, rózsaszirm és banánhéj társaságában hirtelen átmedvesedett. Erre kissé magához tért reggeli bódulatából, s könnyű, olasz káromkodással visszalépett a járdára. Egy sovány kisfiú éppen nekirohant, fején hatalmas virágkosárral, s ha már összeszaladtak, azonnal megpróbált neki eladni egy nagy csokor tearózsát. Tamás lassan engedett, s sárga rózsza mindég gyengéje volt, s különben is nagyon kemény ember legyen az, aki Rómában, rózsavirágzaskor nem vesz rózsát. Vett hát pár szálat, s céltalanul, s kissé esetlenül lóbázva oldala mellett, továbbindult, enyhe irigykedéssel nézve az aranyfogú, kopasz vigéceket és idős családapákat, amint egymásnak tőzsdetippeket adva könnyed mosollyal tartanak egy-egy szál virágot, akár a Fra-Angelico-szentek. Úgy látszik, virágot csak latin férfiak tudnak kézbe fogni.

Éppen érezni kezdte, hogy fáj a feje, mikor észrevette, hogy már a tér túlsó oldalán sodródik, nagyon ismerős környéken. Persze Csekey. A professzor itt lakott egy apró utcában, egy valódi kispolgári olasz ház második – legfelső – emeletén, ahol az ablakok egyvonalban lévén a külső házfalal úgy meresztik ki szemüket, mint a bazedovosok. Lakása eredetileg egy szoba-előszobából állott, de idővel hozzácsatlakozott a szomszéd műterem is. A műteremben kezdetben Julien lakott, a francia festő, komorarcú, ötvenéves, akinek legkedvesebb és csaknem kizárólagos szójárása az volt, hogy: köpök rád. Je crache – mondta, ha rossz kritikát kapott, de akkor is így szólt, ha véletlenül dicséretet írtak róla; je crache – jegyezte meg, ha meglátta az első emeleti ügyvéd szőke leányát, és: je crache sur toi – motyogta, ha odébbbrúgta ajtaja előtt a reggeli tejesüveget. Legnagyobbbrészt tejen élt, s ha Csekey néha természetes mozdulattal átnyújtott neki öt lírát, szó nélkül zsebre vágta. Egy éjjel Julien eltűnt. Műtermét hallgatólagosan sorsának és Csekeynek engedte át, aki gondjába is vette az egész hagyatékot, mely állt két nyakkendőből és három életnagyságú puszpángfa-szoborból.

Ezeket a szobrokat állítólag Indiából kapta a festő, egy utazó barátjától, eredetiségük mégis gyanús volt egy kissé. Nem a szokásos Shiva-ábrázolások voltak. Három furcsa nőalak térdelt és állt az állványokon, több karral, háromszög alakú köldökkel, szakrális jelképekkel tenyerükben, s azzal a riasztó keleti mosollyal, mely egyszerre révülten boldog és mereven kegyetlen. Alapjában ijesztően csúnyák voltak kopott aranyozásukkal, csak lábszárak volt szép: telt, pompás, meglepően naturalisztikus. Bár éppen ezek a lábszárak ébresztettek gyanút a professzorban eredetüket illetően. Végeredményben lehet, hogy Bombayben gyártották őket – vonogatta a vállát, s mivel mégiscsak a nyugati művészetek tanára volt, valahogy elmaradt, hogy orientalista szakértővel megnézesse a műkincseket.

Tamás megállt a sokadalomban, és rózsái mögé rejtette az arcát, hogy mosolyát eltakarja. Eszébe jutott a történet. A történet, melyet minden egyetemista ismert Rómában és Pesten egyaránt, mesélték a magyar pedellusok télen és az olasz festőnövendékek tavasszal, mihelyt a tanár a két város közt váltogatva helyét megjelent.

A történethez természetesen hozzátartozott Lischetta is, a bizonytalan eredetű, valószínűleg cigány festőmodell. Lischettát már régen szedte föl a professzor valahonnan, házában tartotta, etette, néha pénzt is adott neki, pedig a lány határozottan csúnya volt. Teste bizonyára szép lehetett, hiszen azelőtt modellként tartotta fenn magát, de nagy orrlyukú, lobogó színeiben is merev arca olyan kínos érzéseket keltett, mint egy ijedt és ijesztő állaté. Volt benne azért bizonyos nyers hatás, s a ház vendégei megszokták, hogy Lischetta ajtót nyit és felszolgálja a gyümölcsöt. Gyakran, kisebb társaságban le is ült közéjük, bár beszélni nem igen lehetett vele, egyszerűen azért, mert a lány a föld semmilyen nyelvén sem beszélt. Sok szót tudott, persze legtöbbit olaszul és cigányul, de folyamatosan

nem tudta kifejezni magát. Igaz, nem is volt erre szüksége. A szolgaság, a háború és a szerelem, az emberiség alapvető létformái egytagú, rövid szavakból is értenek.

Egy nyári este, éjfél után társággal jött haza Csekey, már délután meghagyva Lischettának, hogy készítsen feketét, bort, cigarettát, mert előreláthatólag reggelig fennmaradnak. Gyalog jöttek a Pincion át, az ostyafényű újholdas éjszakában, hónuk alatt borosflaskákkal, ötféle nyelven énekelve és vitázva az impresszionizmus tematikájáról, a vendéglátó olasz hegedűművész kéztartásáról, vallástörténelemlről, görög cigarettákról, Verlaine-ről. A ház meredek olasz lépcsőjén igyekeztek halkan felmenni, de a lakásban annál zajosabban robbantak szét. Bár meglepő volt, [az] első percekben senkinek sem tűnt fel, hogy a szobák teljesen sötétek. Felkattantották a villanyt, megtalálták a bort, a gyümölcsöt (gyönyörű, jégbehűtött görögdinnye volt), aztán Csekey körülnézett:

– Hol van Lischetta? Mondtam, hogy szódavizet és készítsen, friss szódavizet.

Felállt, átment a műterembe, a lány kamrájába, nem találta. Becsípott boszszankodással jött vissza.

– Nincs sehol. Hol lehet? S főleg, hol lehet a szódavíz?

A barátok azonnal csipkedni kezdték:

– Itt hagyott, fiacskám, azt se mondta, addio.

– Nem a szódavíz kell neked, mit csinálsz a nő nélkül?

– Ne hagyjuk cserben, gyertek, keressük meg.

S az egész boros társaság felkerekedett, s nagy hajcihővel végigkutatta a lakást:

– Csigabiga, gyere ki!

– Cicuskám, mia cara Maddalena, ne hagyj el!

Markovics, a szemtelen klasszikus-filológus letérdelt a szoba közepére, és könnyek között fogadkozott:

– Soha többet nem leszek rossz, nem megyek mulatni nélküled, nem törődöm vörös hajú ladykkel, magasodó homlokomra babért teszek, csak még ez egyszer...

Fiorentini, az olasz adjunktus megijedt, mellétérdelt és befogta a száját. Csekey, bár igyekezett felölteni szokásos gögjét, csakugyan egyre haragosabb lett. Mikor aztán a társaság áttódult a műterembe, Bertalan, a hegedűs halkan felmordult:

– Aha – azzal odéblépett és megfogta [az] egyik hátrább álló indus szobor térdét.

– Remek darab – mondta hangsúlytalanul, de unott szemét mostsem emelte feljebb a lábikránál.

A szobor sikított, a társaság kiabált, hahotázott, Lischettát leszedték az állványról, hol a szódavíz?

Csekey azonban – meglepő módon – minden önuralmát elvesztette rángatni kezdte a lány karját haragjában, és állítólag meg is verte, vagy megverte volna, ha

ki nem szedik a kezéből. Aztán vállánál fogva kipenderítette a szobából, utána kiabálva, hogy öltözzék fel, és hogy holnap meg ne lássa itt.

Markovics bort töltött magának, és félhangosan idézte a professzor egyik kedvenc versét:

*Elönt a vénség, mint a viszketegség.
Sikoltanál, de ez nem seb, betegség:
semmi. Ne dörzsöld. Akkor jobban éget.*

– Nagyon helyes. Nem kell dörzsölni – motyogta maga elé révülten. S így ittak vígan hajnalig.

Másnap azután mindenki várta a dolgok szabályos lefolyását, várták, hogy a lány eltűnik.

Lischetta azonban maradt, és a professzor hallgatott. Általában ezentúl igen ritkán beszélt róla, s megfagyasztotta azt, aki előhozta. „A lány” – mondta róla gőgösen, ha éppen muszáj volt, vagy: „a házvezetónőm” – hivatalosan. S ezzel a lány epizódja a férfi életében egészen más irányt vett. Lischetta intézménnyé vált: bevásárolt és felvarrta a férfi gombjait. Közben civilizálódott is, ruhákat csináltatott, fodrászhoz járt, karórát hordott – és meglepő gyorsan öregedett. Arca azonban semmit se veszített ijesztő állati jellegéből, s így, polgárosodó körülményei közt olyan volt, mint egy hervadó Medúza.

Mindez eszébe jutott Tamásnak, miközben egyre erősebben érezte a tegnapi multság hatását. S eszébe jutott az is, hogy Lischettának van valami remek szerefejfájás ellen: biztos hatású italt tud keverni. Fölélénkülve lóbálta meg a csokrot. Hány óra van? Ilyenkor Csekey már nem alszik, sőt lehet, hogy az egyetemen van, tehát bizonyosan nem zavar. S máris kettesével vette a fokokat a meredek ház lépcsőjén.

Becsöngetett. Lischetta szinte azonnal kinyitotta az ajtót, látszott, hogy készül valahova. A fiú a kinti fényből belépett a keskeny, sötét előszobába.

– Zavarok? Itthon van az öreg?

– Nem. Egyetem – felelte a nő szokott, viszonyszavak nélküli beszédmodorában, de barátságosan mosolygott, amennyire ezt a félsötétben egyáltalán látni lehetett.

– Máris? Pedig... na mindegy. Tulajdonképpen téged kereslek, de látom, el akarsz menni.

– Nem gyorsan – rázta meg a fejét a másik, és betessékelte a szobába.

Beléptek. Az utca vakító fénye, s az előszoba sötétsége után új színhatás fogadta őket: tompított világosság, zöldes derengésbe veszve a balkonajtó felé, amely mögött a valószínűtlenül keskeny erkélyen pálmák, petúniák, fikuszok raja állt összezsúfolva. Az egyetlen ablak tárva, de a narancsszínű, kopott vászonfüggöny leengedve rajta.

Különben a szoba olyan volt, mint a nem állandó lakások általában: a bútorok ócskák, jellegtelenek, csak a díszítés egyéni. Itt persze nem a terítők és párnák

voltak fontosak, hanem a rengeteg kép, dombormű, szobor, mely szinte elborította a falat. A tisztelők, barátok művei, és egy csomó reprodukció. A szoba egyike volt azoknak a zsúfolt, zöldes fényű akvárium-szobáknak, melyekben mindig bizonytalanul érzi magát az ember. S ráadásul – mint moha a sziklán – egy állványról hatalmas aszparágusz lengette zöld szakállát.

Tamás ledobta magát a díványra. Felhevült fáradtságának jólesett a hűvös bőrhuzat. Maga elé bámult, összegyűrődött fehér nadrágját nézte, s az ismeretlen pecsétet fricskázta meg tengerkék kabátja ujján. Aztán felnézett a várakozó nőre. Lischetta ma különösen civilizált benyomást tett. Rózsaszín, angolos vászonruha volt rajta, karján aranyóra, és csinos fedeles kosár. Kicsipdesett szemöldöke helyén petyhüdt ráncokba futott a mosoly. Karcsú volt, de már kissé puha, mint a kukacos banán. S amint a fiatalember beszívta friss vászonruhájának szagát és ráncosodó nyakát figyelte, kellemetlen, vegyes érzéssel gondolt arra, hogy az a nő nemcsak Csekeynek... Ezt eddig nem hitte. S hogy a professzor túri.

– Csinos vagy ma, Lischetta – mondta. Aztán gyorsan hozzátette, mert érezte, hogy mindjárt elalszik: – Te, Madonnina, adj nekem abból az italból, tudod, fáradtság ellen. – És némi megerőltetéssel rámosolygott a nőre.

Egész arca megvilágosodott ettől a mosolytól, s kissé jelentéktelen fiúarca megvesztegető, fiatal bájt sugárzott. Szembe tűnt, hogy ártatlan kék szeme és gyerekes, gödrös arca van. S mosolyát – hosszú gyakorlat gyümölcseként – bár-mikor fel vagy le tudta kattintani, mintha villanykörte lett volna fejében.

A nő felvillant, visszamosolygott, és kiment.

– Madonnuccia – morogta utána Tamás, de a nő hátán úgy vette észre, hogy meghallotta. Kissé kínos érzéssel hunyta be a szemét. A virágot elfelejtette odaadni, letette az asztalra.

A professzorra gondolt, a fent kopaszodó, lent nyakába-lógó hajú Csekeyre, aki azelőtt kedélyesen kövér embernek indult, de aztán mégsem tudott meghízni. Ezért mindig olyan benyomást tett, mintha nem sovány lenne, hanem lesóvány nyodott. Talán beteg is? Erre eddig nem is gondolt. Ezüstsziürke ruhája, ezüstsziürke nyakkendője... affektál...?, doktorátus...

A nő a fiú vállára tette a kezét. Nyújtotta a poharat. Felhajtotta. Egy percre erei fellángoltak, egyenesre ült, de aztán megint csak elfogta a kábulat.

Az se nagy baj, ha elalszom – gondolta –, elvégre idestova harmadik éjszaka...

Intett a nőnek, hogy rendben van, elmehet, és hátraejtette a fejét.

Mikor a professzor egy félóra múlva hazajött, ott találta mindkettőjüket elnyújtózva a díványon.

Tamás arra riadt fel, hogy a műterem kilincse megmoccan. Mire felnézett, az ajtó már be is csukódott. Meglepve vette észre, hogy Lischetta mellette fekszik, most felugrik, állati rémülettel, de konokul rábámul, aztán kirohan a szobából. Nem értett semmit. Lischetta itt, a professzor ott... Aztán felugrott ő is. De hisz ez... de hiszen nem történt semmi. Mért volt mellette a nő? Vagy talán mégis?

Újra elkábult, visszarogyott a díványra. Két kezével összenyomta a koponyáját, hogy az emléket kipréselje belőle. Nem jutott eszébe semmi. Ő elaludt, és a nő melléje dőlt. Ki hiszi ezt el? És különben is... mi a bizonyos? Maga elé meredve tépdeste laza nyakkendőjét. Aztán felállt. Most azonnal tennie kell valamit. Őrütség volna a látszat alatt letörni, a professzort azonnal fel kell világosítania. Igen, de miről? Újra elfogta az émelyítő bizonytalanság. Szétzilált ruhájára nézett, a hervadó rózsacsokorra az asztalon. Professzor úr, szándékaim tiszták... voltak, eszembe se jutott... Kínosan szorult össze a torka. És nem tudja, nem tudja, mi történt. Sebesen, rajtakapottan rendbe hozta magát, s idegeit mint gyeplőt markába fogva kopogott, és benyitott a műterembe.

A műterem tágas volt és világos, Csekey dolgozószobának használta. A fal itt is tele volt aggatva műtárgyakkal, de az éles napfényben olyan volt az egész, mint egy vidám, olasz múzeumrészlet, amelyekben mindig lakni vágyik az ember. S a háttérben ott álltak – igen, a hindu szobrok.

Csekey az íróasztal mögött ült, régi, zöldpárnás karosszékben. Szürke haja kissé elállt a füle mögött – mindössze ennyi volt szokatlan rajta. Felnézett.

– Professzor uram, bocsásd meg, hogy így berontok, de azt hiszem, meg kell magyaráznom valamit. Először is szokatlan jelenlétemet, másodsor, az előbb... úgy gondolom, benyitottál a szomszéd szobába... amit ott láttál, félreértésre...

– Tévedsz – szakította félbe egyszerre a professzor. – Nem voltam a szomszéd szobában – és félretolta szemüvegét az asztalon.

Reménytelen – gondolta Tamás oly élesen, hogy majdnem kimondta. Nem lehet vele beszélni. Nem engedi. Mereven nézte barátját és pártfogóját, kivel az egyenrangúság és alárendeltség sokszálú viszonyában állt. Felnöttsége ezzel az emberrel szemben még csak afféle határértéknek számított: szeretett volna gye-rekesen odafutni és elmagyarázni, hogy ő nem akarta, nem is tudja, mi történt, őt talán megittatták, és lehetetlen, hogy... De hiszen ez a legrosszabb, amit mondhatna. Nevetségesnek érezte magát ebben a józsefi szerepben. A férfi híres, ki-sebesedett önhittsége, amelyet eddig könnyedséggel hártott el, tarthatatlanul rá-nehezedett. Nem lesz adjunktus. Százötven lírával tartozik az Anderson cégnek.

– Kérlek – mondta –, ha nem láttál semmit, helyesen van. Én is csak ezt akartam közölni veled. Bocsáss meg, hogy zavartalak.

Megfordult. A férfi nem tartotta vissza. Kiment. Most meg kell tudnia az igazat. Persze az italra gondolt s a nő mosolyára.

– Lischetta – szólt fojtottan.

Egyszerre hallotta, hogy mögötte kivágódik az ajtó. A professzor állt a küszöbön. A fiú hátralépett és önkéntelenül felemelte a karját. S ekkor megértette azt a természetes tényt, hogy az ember arca és keze meztelen. A professzor arca vibrált, s a keze görcsösen fehér volt.

– A házvezetónőmnek dolga van. Szükséged van rá? – emelte fel a hangját. Aztán észrevette a fiú védekező mozdulatát, és arca megfogalmazhatatlan gondolatok sötétjébe olvadt.

– Köszönöm, semmi.

Nehéz volt hátat fordítania, de megtette és sikeresen becsukta maga mögött az ajtót.

Hazament. Ledobta magát az ágyra. Egy darabig még émelyítő zűrzavar hingtázott az agyában, aztán hatalmába kerítette az a legyőzhetetlen jóérzés, melyet a fél-öntudatba süllyedő egészséges fizikum okoz. Éppen megszólalt a sűrű római harangszó is, delet jelezve. Úgy érezte, hogy a harangszó, mint hosszú fonál, benyúl érte az ablakon, áthurkolja, felemeli, s máris ott lebeg Róma fölött, a vibráló, déli levegőben. Tudatának közepe már megaludt, mint a tej, de széle, ahol az érzéki világgal érintkezett, még érezte a fény melegét, a ringatózást.

– A városok – motyogta –, a városok... – és végleg elaludt.

